

Manatın stabilliyi üçün

Ekspertlər Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsinə artırımının düzgün addım olduğu qənaətinədəirlər

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) makroiqtisadi sabitliyin və dayanıqlığın təmin olunmasına yönəldilmiş tədbirləri davam etdirir. Bu məqsədlə elan edilən yeni məzənnə rejiminə uyğun əməliyyat çərçivəsinin tətbiqi və bununla valyuta bazarında vəziyyətin stabilşməsinə nail olmaq istiqamətində zəruri tədbirlər görülür. Bu barədə AMB-dən məlumat verilib.

Məlumatda bildirilir ki, AMB tərəfindən keçirilən son valyuta satışı hərəclarında tələbin təklifdən az olması, eləcə də manatın xarici valyutalara nəzərən məzənnəsinin bir qədər möhkəmlənməsi valyuta bazarında tarazlığın yaranması üzrə ilkin nəticələr kimi qiymətləndirilə bilər: "Tətbiq olunan məzənnə rejimi pul valyuta bazarının inkişafı və iqtisadi subyektlər tərəfindən risk idarəetməsinin inkişafı ilə müşayiət olunmaqdadır. Valyuta bazarında vəziyyətin stabilşməsi, banklar tərəfindən milli valyuta ilə depozitlərə görə daha cəlbedici faizlərin təklif olunması, eləcə də dövlət tərəfindən milli valyutada olan istiqrazların xarici valyutada istiqrazlarla müqayisədə daha yüksək gəlirlilik yerləşdirilməsi, milli valyuta ilə olan etimadı gücləndirmək, manat depozitlərinin artmasını təşviq etmək, eləcə də pul bazarında formalaşmış konyunkturaya uyğun olaraq pul siyasəti alətlərinin təkmilləşdirilməsinə şərait yaratmaq üçün Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti 15 fevral 2016-cı il tarixindən uçot dərəcəsinə 5% (əvvəl 3%), likvidlik əməliyyatları üzrə faiz dahlizinin aşağı heddini 2%, yuxarı heddini isə 10% səviyyəsinə müəyyən etmək barədə qərar qəbul edib.

Bu qərar həm də başlıca makroiqtisadi göstəricilərin proqnozuna və orta müddətli dövrdə dayanıqlı qiymət sabitliyinə nail olunması məqsədinə əsaslanmaqla qəbul edilib. Mərkəzi Bank bundan sonra da makroiqtisadi prosesləri və maliyyə bazarında vəziyyəti izləyəcək və zərurət yarandıqda mərhələlərlə pul siyasəti alətləri vasitəsilə çevik reaksiya verəcək".

"MANATIN MƏZƏNNƏSİNİ MÜƏYYƏN QƏDƏR QORUYUB SAXLAYACAQ"

Bəs görsən ekspertlər AMB-nin bu addımını, bu addımın manatın məzənnəsinə, kredit və əmanətlərə təsirlərini necə dəyərləndirirlər?

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sosial və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov modern.az saytına bunun gözlənilən addım olduğunu deyib: "Manatın stabilliyinin qorunub saxlanması uçot dərəcəsinə çox asılıdır. Əvvəllər uçot dərəcəsi 3-3,5 faiz idi. Hazırda uçot dərəcəsinin 5 faizə qaldırılması məhz manatın stabilliyi üçündür. Bu qərar valyuta bazarına müəyyən qədər təsir edəcək, manatın məzənnəsinə müəyyən qədər qoruyub saxlayacaq".

Parlament üzvü bildirib ki, bu, ən əsas manatı növbəti devalvasiyadan sığortalanmaq üçün düşünülmüş addımdır: "Neftin qiymətinin artmaması, eyni səviyyədə, 30-32 dollar arasında dəyişməsi manata təzyiqli artırır. Təzyiqlərin qarşısını almaq üçün yeganə yol Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsinə qaldırması və qeyri-neft sektorunu mümkün qədər ixrac yönümlü məhsulların istehsal edilməsinə yönəldilməsidir. Hələlik ikinci baş vermədiyindən Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinə qaldırıldı".

Deputat qeyd edib ki, yeni qərar həm də əhalinin əllərindəki vəsaitləri banklara yönəltməyə hesablanıb: "Faktiki olaraq faiz dərəcələrinin artırılması ilə əmanətlərə qoyulan faiz dərəcələri də artacaq".

HƏDƏF MANATIN ƏVVƏLKİ NÜFUZUNUN BƏRPASI OLMALIDIR

"Ekonomiks" Beynəlxalq İqtisadi Araşdırmalar Birliyinin sədri Fikrət Yusifov deyir ki, Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi pul-kredit siyasətinin ana xəttini milli valyutamızın nüfuzunun bərpa olunmasına yönəlik tədbirlər təş-

kil etməlidir. Bir sözlə, bank sistemində aparılan bütün islahatlar ilk növbədə manatın əvvəlki nüfuzunun bərpa olunmasına hədəflənməlidir: "Uçot dərəcəsinin və faiz dahlizinin dəyişməsi barədəki son qərarı da bu sıradan olan bir qərardır. Şübhəsiz ki, Mərkəzi Bankın bundan sonra da atacağı bütün addımlar manatın məzənnəsinin sabitliyinin təmin olunmasına və onun nüfuzunun artmasına yönəlik olacaqdır".

F.Yusifov hesab edir ki, qarşıda bu yöndə digər mühüm qərarların da qəbulu gözləniləndir: "Bu gün bank sistemini ən çox rahat edən məsələlərdən biri və mən deyirdim ki, birincisi, bu sistemin dollarlaşma probleminin ağrısız həlli yolunu tapmaqdır. Bunun üçün ən mühüm məsələ xarici valyutada olan əmanətlərin tədricən də olsa manatla olan əmanətlərə, kreditlərin isə manatla olan kreditlərə çevrilməsi prosesini başlamaqdır. Xarici valyutada olan kreditlərin məzənnə fərqi problemini həll etmək də bu sırada dayanan ən mühüm məsələlərdən biridir.

Bu məsələlərin həlli nə qədər çətin olsa da, başqa çıxış yolu yoxdur. Onlar öz həllini tapmalıdır. Həll yolu isə manatın nüfuzunun bərpasından keçir. Bu səbəbdən də ilk növbədə manatla olan inam tam bərpa olunmalıdır. Bu baş verdikdən sonra bütün məsələlər tədricən öz axarına düşəcək. Yetər ki, Mərkəzi Bank manatın nüfuzunun bərpa olunması yolunda öz addımlarını ardıcıl şəkildə davam etdirdirsin".

"YÜKSƏK İNFLYASIYA OLANDA UÇOT DƏRƏJƏSİNİ QALDIRIRLAR Kİ..."

İqtisadçı ekspert Samir Əliyev isə bildirdi ki, devalvasiya olanda bir qayda olaraq qiymətlər qalxır. Bu, mütləqdir. Bu zaman isə hökumətlər inflyasiyanı cilovlamaq üçün uçot dərəcəsinə istifadə edirlər: "Yüksək inflyasiya olanda uçot dərəcəsinə qaldırılır ki, inflyasiya məhdudlaşsın, kreditlər bahalaşsın. Çünki inflyasiya sürətli kreditlərdən daha çox istifadə ediləndə yaranır. Dövrüyyə artır, bu zaman isə inflyasiya olur. Yaxud da ki iqtisadiyyatda tənəzzül yarananda iqtisadiyyatı inkişaf etdirmək üçün uçot dərəcəsinə aşağı salırlar.

Məsələn, Amerikada, Avropada uçot dərəcəsinə aşağı salıblar. Düzdür, Amerika bu yaxınlarda uçot dərəcəsinə qaldırıldı. O da 2008-də aşağı salmışdı. Bu addım təxminən 7 illik fasilədən iqtisadiyyat dirçəldəndən sonra atıldı. Amma uçot dərəcəsinə ona görə aşağı salırlar ki, iqtisadi aktivliyi artırınsınlar, kreditlər ucuzlaşsın ki, sahibkarların kreditə əlçatanlığı artırınsın. İndi Azərbaycanda təbii ki inflyasiya təzyiqi var, qiymətlər qalxır. Belə bir vəziyyətdə Mərkəzi Bankın bu addımı gözlənilən idi".

İqtisadçının sözlərinə görə, Azərbaycanda uçot dərəcəsinin iqtisadiyyatda rolu Amerika və Avropadakı qədər böyük deyil: "Orada uçot dərəcəsi 0,25-0,5 faiz artır-azalanda iqtisadiyyata təsir göstərir. Azərbaycanda 2 faizlik artımın elə də ciddi əhəmiyyəti yoxdur. Ona görə də bu addımı inflyasiyanı cilovlamaq və eyni zamanda manatı gücləndirməyin, mana-

ta güvenin artırılması siyasətinin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirmək olar".

S.Əliyev deyir ki, bu addımdan sonra kreditlər bir az da bahalaşacağını gözləmək olar: "Bunun Mərkəzi Bankın atacağı yeganə addım olduğunu düşünürəm. Uçot dərəcəsinin artırılmasının bundan sonra da davam edəcəyini istisna etmərəm. Situasiyadan asılı olaraq yenə də artırıla bilər".

İqtisadçı onu da bildirdi ki, bu dəyişikliyin əmanətlərə birbaşa təsiri yoxdur: "Manat əmanətləri üçün hazırda yüksək faizlər təklif edilir. Amma əmanət olaraq heç kim manatla əmanət etmir. Dollara etibar edirlər, dollar üçün əmanət faizi isə çox aşağıdır. Buna görə də dolları aparıb banka qoymaq o qədər də sərf etmir. Ona görə də düşünürəm ki, bu addım əmanət bazarına deyil, kreditlərə təsir göstərəcək".

"KREDIT BAZARINA VƏ YİĞİMLARA, CİDDİ TƏSİRİ OLMAYACAQ"

İqtisadçı alim Vüqar Bayramov sosial şəbəkədə bu məsələ ilə bağlı öz şərhini yerləşdirib: "Öz uçot dərəcəsinə mövcud inflyasiya səviyyəsinə uyğunlaşdırmağa çalışan Mərkəzi Bank sözügedən addımın manatla yığımara marağı artırmaq məqsədi daşdığına bildirirsə də, bu, milli valyuta ilə yığımarda ciddi fərq yaratmayacaq. Əvvəla, Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsi simvolik xarakter daşıyır və o kredit bazarına, demək olar, təsir göstərmir. Elə bu səbəbdən də 2011-ci ildən dənəndək azalan uçot dərəcəsi kredit faizlərinin aşağı düşməsinə gətirib çıxarmamışdı.

İkincisi, uçot dərəcəsi əvvəllər 3 faiz olduğu halda banklar istehlak kreditlərini 24-29 faizlə təklif edirdilər. Bu isə o demək idi, uçot dərəcəsi ilə kredit faizləri arasında nə çox - nə az 10 dəfəyə yaxın fərq var idi. İndi bu fərq 6 dəfə olub. Ciddi heç nə dəyişməyib. Təsəvvür edin: uçot dərəcəsi 5 faizdir, kreditlər isə 29 faizlə verilir. Bu, heç bir iqtisadi qanunlarla izah edilə bilən fərq deyil. Aydındır ki, belə kəskin fərqləndirən kredit bazarına uçot dərəcəsinin təsirləri nəinki marjinaldır, ümumiyyətlə, yoxdur.

Üçüncüsü, baş bankın bu addımdan öncə də milli valyuta üzrə yığımara daha çox faiz ödənilsə də, bu manatla yığımara marağın artmasına səbəb olmayıb. Əksinə, manatla depozitlərin ümumi depozit portfelinə payı təxminən 50 faizdən 15 faizədək azalıb. Bu isə dollarlaşma səviyyəsinin necə yüksək olduğunu göstərir.

Dördüncüsü, kommersiya bankları əldə etdikləri vəsaitin təxminən 4/5-ni Mərkəzi Bankdan kənar mənbələrdən cəlb edirsə, o zaman uçot dərəcəsinin dəyişdirilməsi nəyə təsir göstərə bilər ki? Bütövlükdə, pul bazasını inzibati şəkildə son bir ildə 12 milyard manatdan 5.8 milyard manatadək azaldan Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsinə artıması kredit bazarına və yığımara, demək olar, heç bir ciddi təsiri olmayacaq".

Aygün Asımqızı

Azərbaycanda ilk dəfə!

585 Daşınan şəhər telefon xidməti

Şəhər-kənd

arasındakı rəqəmsal uçurum darmadağın edildi!

585-xx-xx telefon nömrələrinə sahib olun, özünüzü Bakıda hiss edin!

- Respublikanın bütün bölgələrində yaşayan hər bir vətəndaş üçün Bakı şəhər telefon nömrəsindən istifadə etmək imkanı
- Telefon nömrəsini Respublikanın istənilən bölgəsinə daşımaq imkanı
- Mobil şəbəkə və beynəlxalq danışıqlar istisna olmaqla, Respublikanın bütün istiqamətlərinə çıxış zəngləri **HAVAYI**

"Aztelekom" İB
www.aztelekom.az
www.facebook.com/Aztelekom_IB
Az 1122, Bakı şəhəri, Tbilisi 187
(+994 12) 344 00 00

012-122
QAYNAR XƏTT
zənglər pulsuzdur